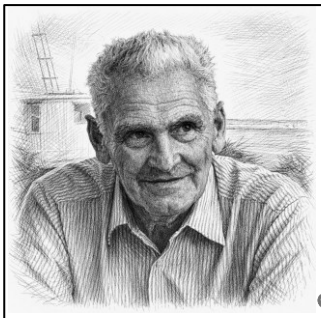

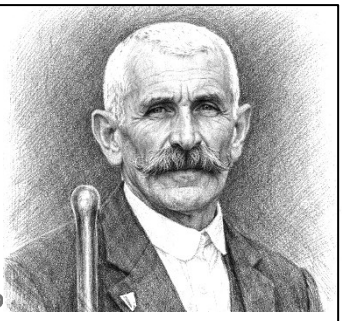

Lovász család

@

múlt emlékei

Lovász Imre

2026.

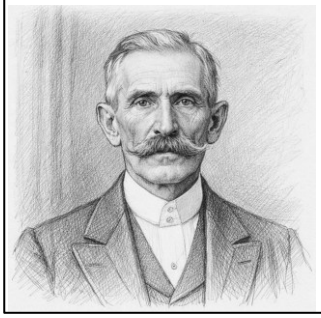

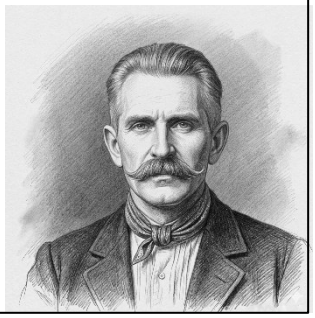

Előszó

Minden család egy történet, amely generációkon át íródik, de csak akkor marad fenn, ha valaki veszi a fáradságot és papírra veti. Ezt a dokumentumot azért hoztam létre, hogy a Lovász család múltjának töredékei ne vesszenek a feledés homályába.

Elődeink alapozták meg azt az utat, amin ma járunk.

Az írásom a gyökerekhez nyúlik vissza. Rögzítettem az eddigi kutatásaim alapján jelenleg elérhető adatokat, amik azonban még nem tekinthetők teljeskörűnek és további felderítést, elemzést, pontosítást kívánnak.

Az ősök adatai mellett megelevenednek a régi történetek, köztük ükapám a piszkei családalapító; dédapám a községi elöljáró és egyházgondnok; valamint nagyapám a bíró alakja.

Emlékszem, hogy a régi öregasszonyok mondogatták: „a Lovászok mind szép emberek, szép és büszke emberek voltak". Van ennek valami alapja? Felrémlett egy régi anekdota: Lovász nagyapám bíró volt a faluban. De mikor? Senki sem tudja, igaz nem is nagyon van már, aki emlékezhet rá. Kerestem a helytörténeti leírásokban, sehol semmi. Mintha meg sem történt volna…

Sajnos én vagyok Lovász nagyapám utolsó olyan férfi ági leszármazottja, aki helyben lakik, akinek vannak még emlékei, és még képes lehet összeszedni az ősök családtörténeti hagyatékát. Kutatói státuszt kértem a Nemzeti Levéltártól, regisztráltam a FamilySearch rendszerben és elkezdtem a kutatást. Elsőként nagyapám a bíró, közéleti tevékenységét tártam fel, és foglaltam össze egy korábbi írásomban, majd a távolabbi ősök kutatása felé fordultam.

Ez az írás csupán egy pillanatkép, mivel a családfakutatás mindig felvet újabb és újabb megválaszolandó kérdéseket, s e miatt ez egy igazi Never-Ending Project …

Lovász Imre

Lábatlan, 2026.

Családfa rajzok

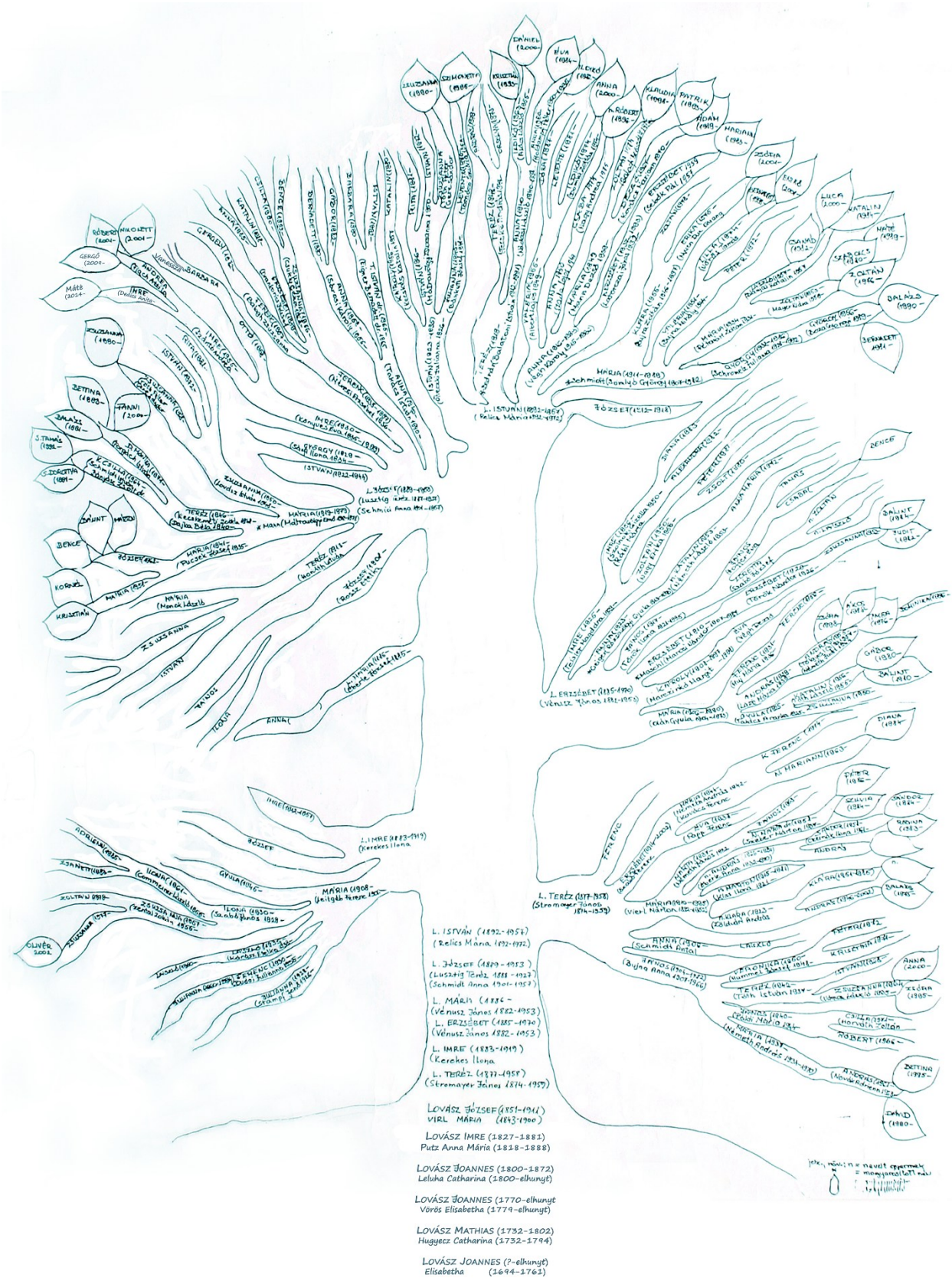

Klasszikus családfa

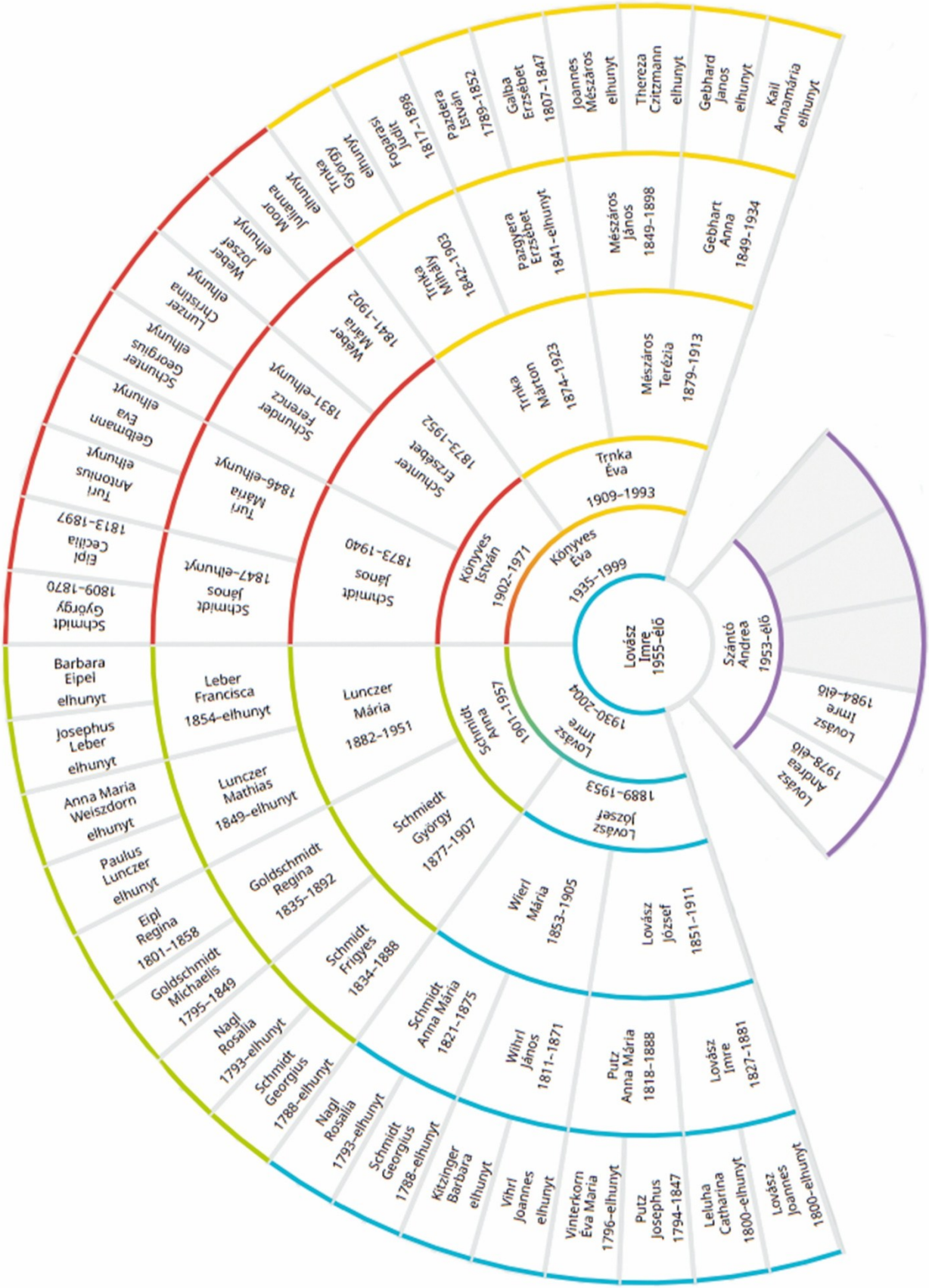

Legyező formátumú családfa

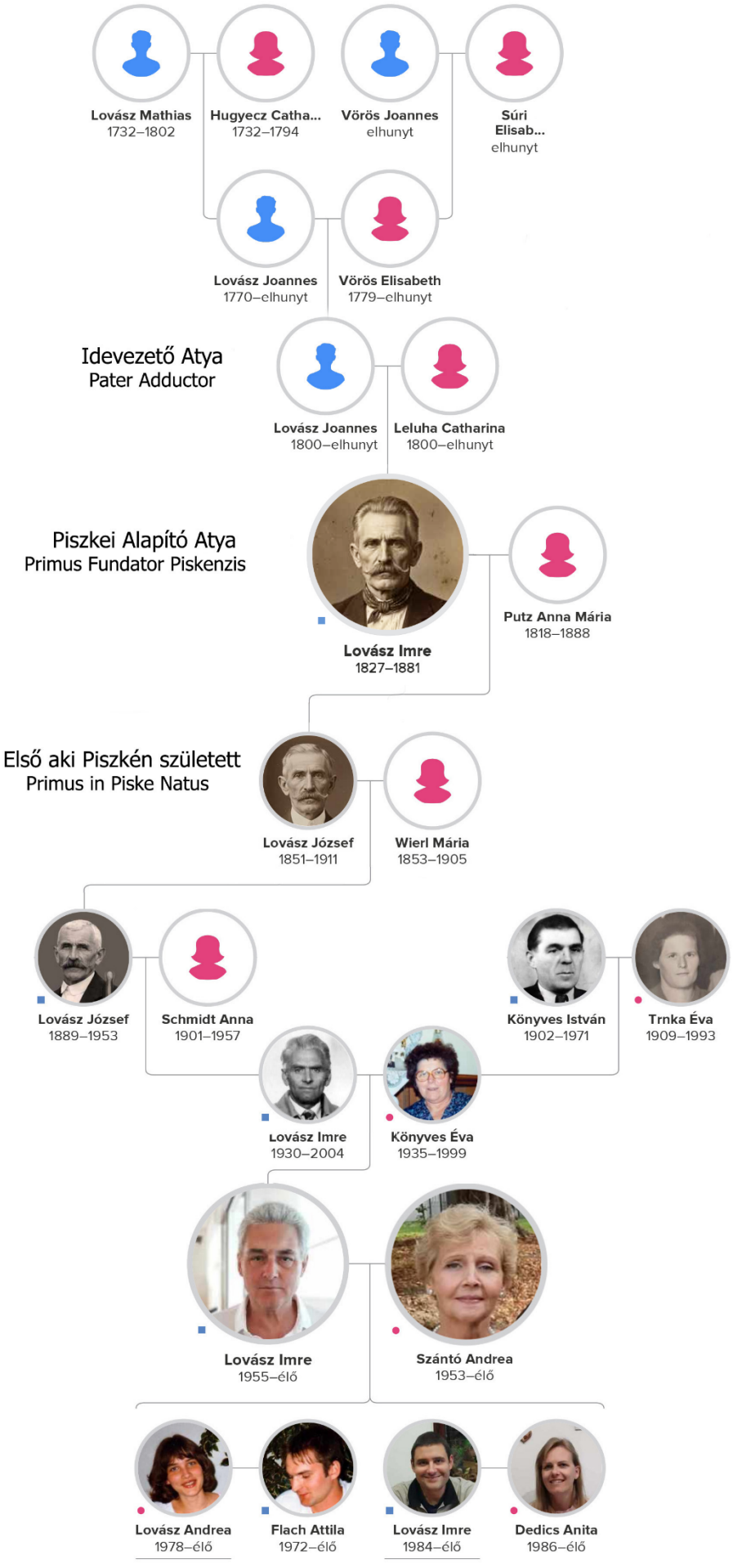
Lovász Mathias
1732–1802
Hugyecz Catha...
1732–1794
Vörös Joannes
elhunyt
Súri Elisab...
elhunyt
Lovász Joannes
1770–elhunyt
Vörös Elisabeth
1779–elhunyt
Idevezető Atya
Pater Adductor
Lovász Joannes
1800–elhunyt
Leluha Catharina
1800–elhunyt
Piszkei Alapító Atya
Primus Fundator Piskenzis
Lovász Imre
1827–1881
Putz Anna Mária
1818–1888
Első aki Piszkén született
Primus in Piske Natus
Lovász József
1851–1911
Wierl Mária
1853–1905
Lovász József
1889–1953
Schmidt Anna
1901–1957
Könyves István
1902–1971
Trnka Éva
1909–1993
Lovász Imre
1930–2004
Könyves Éva
1935–1999
Lovász Imre
1955–élő
Szántó Andrea
1953–élő
Lovász Andrea
1978–élő
Flach Attila
1972–élő
Lovász Imre
1984–élő
Dedics Anita
1986–élő

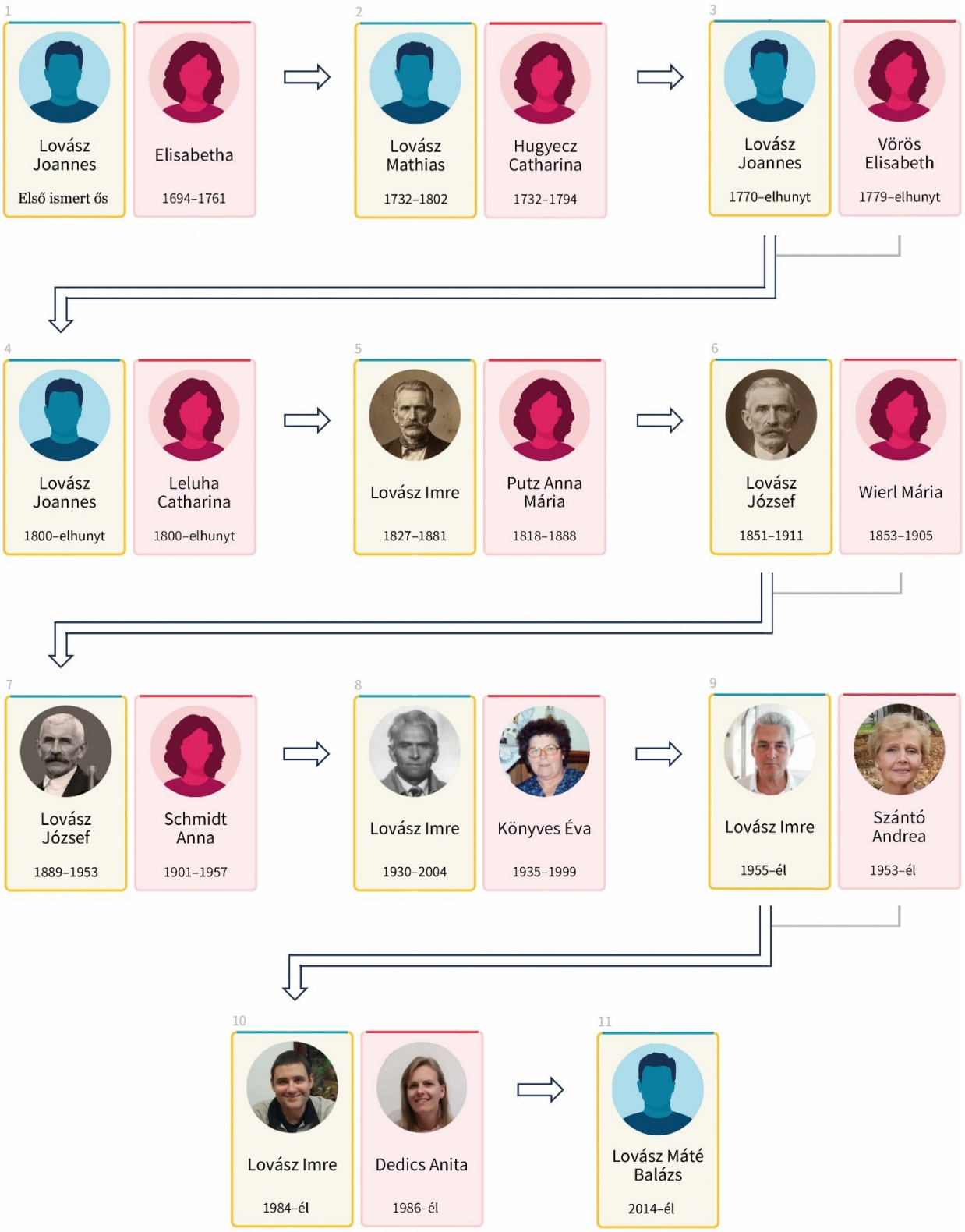

Egyenes apai ági családfa

Lovász ősök

A családi emlékezetben homály fedte, hogy történelmileg milyen területről származunk. Apai egyenes ágon erős magyar, míg a piszkei Lovász feleségek révén német (sváb) gyökereket, anyai nagyapámnál inkább sváb-; anyai nagyanyámnál inkább tót (szlovák) származást emlegettek. Gyerekkoromban hallottam több olyan idős rokonomat, akinek erős sváb akcentusa és szóhasználata miatt, nem értettem a beszédét.

Ahogy megyünk visszafelé az időben, egyre nagyobb számú ősünk, egyre változatosabb származással büszkélkedhet, de ebben az írásomban hangsúlyosabban a Lovász apai ági felmenőimet igyekeztem részletesebben feltárni. Ez, a közeli elődöktől indulva, az 1851-ben Piszkén megnősült Lovász Imre (Emericus) Ükapám személyéig nem is okozott különösebb problémát, nála viszont a származási lánc megszakadni látszott.

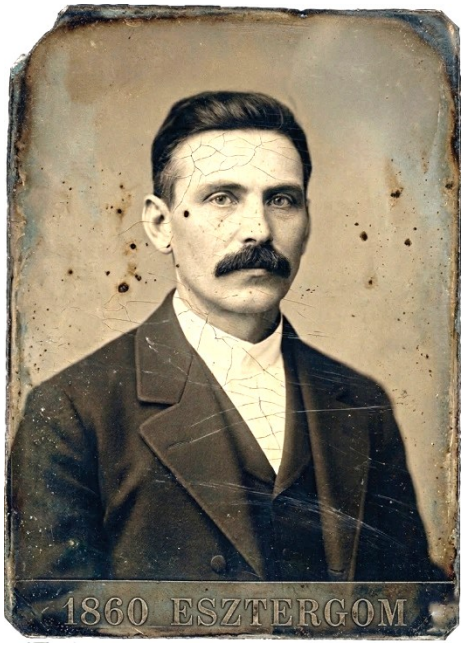

A házassági- és halotti anyakönyvek bejegyzése szerint Emericus Marcelházán született, valamikor 1825 (plusz-mínusz két év) táján. Ez volt az egyetlen nyom, azonban hiába olvastam végig Marcelháza és ahhoz közeli, majd távolabbi összes fellelhető anyakönyvet, semmit nem találtam. Azaz, hosszas elemzés után mégis találtam egy házaspárt, Lovász Joannes és Leluha Catharina személyében, akik 1819-ben házasodtak Marcelházán, de ott csak Stephanus nevű fiuk született. Keresgéltem másfelé és azt találtam, hogy ugyanezen házaspárnak született (majd sajnos meg is halt) gyermeke Karván 1831-ben, majd egy kislány Bikolon 1834-ben, aki 1840-ben Piszkén hunyt el. Ez így már elég erős bizonyíték volt arra, hogy megtaláltam Emericus szüleit. Ezen a nyomon tovább haladva kerestem a nagyszüleit. A „Lovász” lakta területek között Marcelháza, Kurtakeszi, Virt és ezek környéke kapta a legnagyobb hangsúlyt kutatásaimban, így itt találtam meg Emericus nagyapját 1770-es születéssel, és dédapját, aki 1732 és 1802 között élt Kurtakeszin, és a neve Lovász Mathias volt. Noha az anyakönyvek hiánya miatt a távolabbi múlt már ködbe vész, találtam összeírásokat (*2 és 3 számú függelék*), amik 1707 és 1720 évekből igazolják Lovász őseink jelenlétét a területen.

Lovász Imre
1827–1881

Születési név
Matzej Emericus (4.sz függelék)

Születés
1827. július 6.
Marcelháza, Komárom, Magyarország

Elhalálozás
1881. december 3.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Foglalkozás
Földbirtokos

Egyedi tény
Piszkei alapító-atya

Ő alapította a Lovász családot Piszkén

Házastársak és gyermekek

Lovász Imre
1827–1881

Putz Anna Mária
1818–1888

Házasság
1851. február 11.
Nyergesújfalu, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Lovász József
1851–1911

Lovász Terézia
1854–1854

Lovász Joannes
1856–1856

Lovász Joannes
1857–1863

Lovász Franciscus Xaverius
1859–1863

Szülők és testvérek

Lovász Joannes
1800–elhunyt

Leluha Catharina
1800–elhunyt

Házasság
1819. november 15.

Gyermekek

Lovász Stephanus
1820–elhunyt

Lovász Imre
1827–1881

Lovász Elisabetha
1831–1831

Lovász Ersébet
1834–1840

Pater Fundator Piskensis – Piszkei Alapító Atya

Lovász Emericus (Imre) Ükapám

Gyermekként, szülei oldalán tette meg a nagy utat Marcelháza (Kurtakeszi), Karva (1831) és Bikol (1834) érintésével, míg végül Piszkén lelt otthonra (1. sz. függelék). Az 1840-es évek legelején a Lovász – Leluha szülők továbbköltöztek a környékről, az ifjú Imre azonban Piszkén maradt. Kiskorúként egy helyi gazdához szegődött el szolgálatba: kezdetben kisbéresként, legénybéresként dolgozott ételért, szállásért és minimális bérért.

Az 1840-es évek során Piszkén nőtt fel és érett tapasztalt, helyismerettel rendelkező felnőtt béressé. Munkája során az igásállatok ellátásával, szántással-vetéssel és a mezőgazdasági teendőkkel foglalkozott. Az 1848-as jobbágyfelszabadítás szabaddá tette költözési és munkavállalási jogát, ám ő továbbra is Piszkén maradt, ahol megbízható, tisztességes munkásemberként ismerték.

Életében az áttörést az 1851-es év hozta meg. Piszkén feleségül vette a nála 9 évvel idősebb Putz Anna Máriát (1818–1888), a néhai Vihrl József gazda özvegyét.

A közöttük kialakult személyes vonzalom mellett, a házasság mindkettőjük számára létfontosságú volt: a megözvegyült gazdasszonynak égető szüksége volt egy tapasztalt, munkabíró férfira, aki átveszi a gazdaság és az igásállatok irányítását, míg Imre számára ez a házasság jelentette az egyetlen utat a vagyontalan béreslegényi státuszból való kitörésre. A házassággal Imre nemcsak a porta és a földek irányítását vette át, hanem nevelőapja lett felesége első házasságából született gyermekeinek (Vihrl Istvánnak és Vihrl Máriának) is. Ebben az évben látta meg a napvilágot elsőszülött fia József.

Az 1857. december 19-i osztrák birodalmi népszámlálás (*Aufnahmsbogen*) (5.sz függelék) tanúsága szerint a család a piszkei 88. számú portán élt. A felvételi ív Imrét már birtokos gazdaként (*Guthsbesitzer*) írta le, mint a háztartás fejét (*caput familiae*). A népes háztartásban velük éltek a Vihrl nevelt gyermekek, a közös gyermekek, valamint egy zsellércsalád (Schönbergerék) és szolgálók is. Imre így alig egy évtized alatt a vagyontalan béresfiúból megbecsült, saját gazdaságot irányító birtokos gazdává vált.

Putz Anna Máriával kötött házasságából öt gyermek született, ám a család életét súlyos csecsemő- és gyermekhalandósági tragédiák kísérték. Gyermekei közül mindössze József élte túl a gyermekévek korabeli veszélyeit.

A családi veszteségek ellenére Lovász Imre sikeresen tartotta fenn és igazgatta piszkei birtokát. 1881-ben, 54 éves korában hunyt el Piszkén. Gyermeke - József - apja örökségét megőrizve vitte tovább és tette tiszteltté a Lovász nevet a piszkei dombok között.

Lovász József Primus in Piszke natus - az első Piszkén született Lovász
1851–1911

Születési név
Josephus Lovasz

Születés
1851. december 17.
Piszke, Esztergom, Hungary

Elhalálozás
1911. március 7.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Foglalkozás
Piszke, Esztergom, Magyarország
Kisbirtokos – Egyházgondnok

Curator Ecclesiae de Piske

Házastársak és gyermekek

Lovász József
1851–1911

Wierl Mária
1853–1905

Házasság
1873. január 21.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

- **Lovász Theresia** 1873–1875
- **Lovász Anna** 1875–1876
- **Lovász Theresia** 1878–1958
- **Lovász Mária** 1879–1882
- **Lovász Katalin** 1881–1881
- **Lovász Imre** 1882–1919
- **Lovász Erzsébet** 1885–1970
- **Lovász Mária Anna** 1886–1966
- **Lovász József** 1889–1953
- **Lovász Anna** 1891–1891
- **Lovász István** 1892–1957

Szülők és testvérek

Lovász Imre Piszkei alapító atya
1827–1881

Putz Anna Mária
1818–1888

Házasság
1851. február 11.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

- **Lovász József** 1851–1911
- **Lovász Terézia** 1854–1854
- **Lovász Joannes** 1856–1856
- **Lovász Joannes** 1857–1863
- **Lovász Franciscus Xaverius** 1859–1863

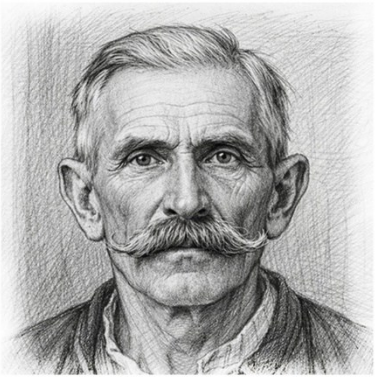

Lovász József Dédapám

Primus in Piske natus – Első Piszkén született

József a Piszkén letelepedett Lovász Emericus (Imre) elsőszülött fia. A később született testvérei közül sajnálatos módon egyik sem érte meg a felnőttkort. Testvérei tragikus sorsában gyermekei közül öten osztoztak, akik nagyon fiatalon itthagyták a földi világot, de e mellett hatan tovább vitték az ősök génjeit.

A szülői örökségből származó birtokon történő gazdálkodás mellett tagja volt Piszke község képviselőtestületének, az egyházközség pedig megválasztotta egyházgondnoknak *(Curator Ecclesiae de Piske)*.

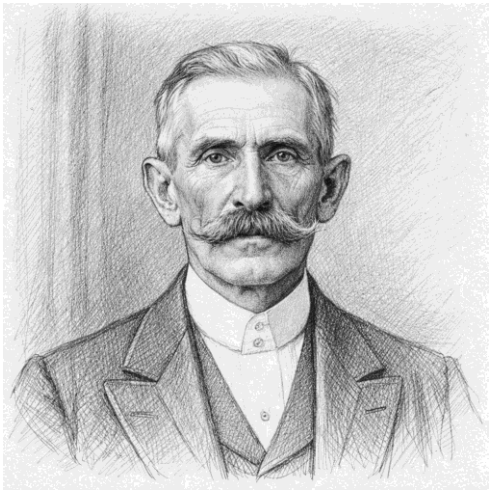

Ezek a megbízások kifejezték, hogy feddhetetlen életű, vallásos és anyagilag független (módosabb) gazda, aki a közösség bizalmi embere.

Templomatyaként betöltött hivatalba lépését követően, több évre visszamenőlegesen pénzügyi szabálytalanságokkal szembesült, melyek kiküszöbölésére jegyzőkönyvileg tett javaslatot Piszke község képviselőtestületének. Érvei és elemzése alapján a piszkei képviselőtestület 1887. március 21.-i ülése kimondta: „*A templom pénzek jövőbeni kezelésével Lovász József templom gondnok bízatik meg, kinek a rendes számadások vezetése kötelességévé tétetik*.” Ettől kezdve minden év végén tételes számadást készített, amelyet a hitközségi tanács és a plébános előtt mutatott be. A számadást végül egy jegyzőkönyvben rögzítette, amit a püspöki vizitáció (egyházlátogatás) alkalmával terjesztett fel ellenőrzésre. Ez nemcsak bizalmi, hanem komoly, anyagi felelősséggel járó feladat volt. A községi képviselőtestületi tagsága mellett, az egyházközség világi vezetője, és a templomi vagyon felügyelője feladatköreit is ellátta. Személye egyfajta hidat képezett az egyházi tekintély és a falusi közösség akarata között.

Mint elöljárósági esküdt, 1891. november 30.-i képviselőtestületi ülésen ő látta el az elnöki szerepkört, a távollévő bíró helyében. (HU-MNL-KEML-V.242.a Piszkei képv.test. jkv. 1. kötet) 1893 január 16.-án a piszkei vasútállomás létesítési bizottságba beválasztásra került.

A piszkei templom fényét emeli nemes felajánlása: egy gyönyörű ólomüveg ablak, amely mindmáig őrzi és hirdeti adományozója, Lovász József nevét és emlékét. Legidősebb fia, Imre, az I. Világháború hősi halottja lett, így örökségét a két életben maradt fiatalabb fiú, József és István ápolta és vitte tovább, felemelve a családot a község legtekintélyesebb pozíciójába.

Lovász József
1889–1953

Lusztig Terézia
1888–1927

Házasság
1908. november 28.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Lovász József
1906–elhunyt

Lovász Mária
1909–1909

Lovász Ferenc
1912–1914

Lovász Teréz
1914–elhunyt

Lovász Mária
1919–1979

Lovász István
1922–1944

Lovász József
1889–1953

Schmidt Anna
1901–1957

Házasság
1928. május 28.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Lovász György
1929–2015

Lovász Imre
1930–2004

Lovász Ferenc
1935–1997

Lovász Anna
1940–2016

Születés
1889. április 14.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Elhalálozás
1953. augusztus 31.
Esztergom, Magyarország

Szülők és testvérek

Lovász József
1851–1911

Wierl Mária
1853–1905

Házasság
1873. január 21.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Lovász Theresia
1873–1875

Lovász Anna
1875–1876

Lovász Theresia
1878–1958

Lovász Mária
1879–1882

Lovász Katalin
1881–1881

Lovász Imre
1882–1919

Lovász Erzsébet
1885–1970

Lovász Mária Anna
1886–1966

Lovász József
1889–1953

Lovász Anna
1891–1891

Lovász István
1892–1957

Lovász József Nagyapám

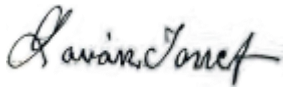

Iustus iudex de Piske - Piszke igazságos bírója

Ritkán és keveset hallottam róla. Gyermekkoromból csak töredékes emlékfoszlányok maradtak meg: a kép a fiatal legényről, aki virtusból hatalmas márványtömböt szállított a hátán egy uszályon Piszkétől Esztergomig; a tekintélyes férfi, aki szavának nyomatékául pödörint egyet a bajszán; vagy a családapa, aki este, lefekvés előtt gondosan felteszi a bajuszkötőjét.

Amikor gyerekkoromban otthon, az 1960-as években kérdezősködtem róla, csak annyit mondtak szinte suttogva: *„Ő volt Piszke bírója, de erről nem szabad beszélni.”*

Nyugdíjhoz közeledve visszaköltöztem Lábatlanra, és érdeklődni kezdtem Piszke helytörténete iránt. Meglepődve tapasztaltam, hogy bár több mű is született a témában – sőt, a szerzők között nagyapám öccsének unokája is szerepel – a községi bíróról, aki a legnehezebb években teljes odaadással viselte méltóságát, mélyen hallgattak az évkönyvek. Lelkes amatőrként kutatói státuszt kértem a Nemzeti Levéltártól, és végül kezembe vehettem Piszke község képviselőtestületi közgyűléseinek jegyzőkönyveit 1922-től 1949-ig. Lelkesedésem az egekbe szökött, amikor már a kikért három kötet első lapján megláttam Nagyapám nevét, amely végig kísért egészen a dokumentumok utolsó oldaláig.

A kutatásaim eredményeként nyert információkat a „Lovász József Piszke szolgálatában” című írásomban dolgoztam fel. Abban az írásomban csak vázlatosan érintettem azokat a tényeket, amik nem a közéleti tevékenységéhez kapcsolódtak, de életében nagy jelentőséggel bírtak. Ezeket az információkat itt rögzítem.

Alig 17 évesen már apai felelősség szakadt a vállára. Hogy családjáról mielőbb gondoskodhasson, korengedménnyel vonult be sorkatonai szolgálatra, ami alatt 1908-ban megnősült. A békés élet reményét azonban tragédiák árnyékolták be: második gyermekét alig egy hónaposan elveszítette. 1914-ben, feleségét két kisgyermekkel és egy alig egy hónapos csecsemővel hátrahagyva, a 26-os gyalogezred bakájaként az orosz frontra indult.

A galíciai harcok során fogságba esett, s a sors egészen a távoli Mandzsúria jeges világáig sodorta. Ott, a világ túlsó felén, sógorával, Kerle Józseffel egymásban tartva a reményt, élték túl az ínséget. Nagyapám a fogság alatt, hogy a körülményeiken javítani tudjon és a hazatérésre lehetőséget teremtsen, perfekt megtanult oroszul.

Hosszú, végtelennek tűnő utazás, egy valóságos odüsszeia után érkezett meg otthonába. Itt szembesült kisebbik fia halálhírével, de a csapás után reményteli évek következtek.

Egy lánya és egy fia született, akik egészségesen cseperedtek, de újabb csapás érte, mikor 1927-ben elveszítette feleségét. Négy gyermekkel maradt egyedül, de az élet új társat rendelt mellé: feleségül vette anyai nagybátyja fiának özvegyét, aki nemcsak társ, hanem a család új tartóoszlopa is lett. Ebből a házasságból ismét gyermekáldások sora fakadt, mintegy válaszként a múlt veszteségeire: 1928-ban, 1930-ban (ekkor született édesapám) és 1935-ben egy-egy fiúval, majd 1940-ben egy kislánnyal bővült a család.

A sors legfájdalmasabb fintora 1944. november 10-én érte el a családot. Míg nagyapám egykor a távoli Mandzsúriáig sodródott, fia, István számára a végzet magyar földön, Putnok közelében jött el. Ott halt hősi halált, alig kétszáz kilométerre az otthoni békétől.

A hír érkezése azonban különös utat járt be: a hivatalos értesítőt nem a községi bíró apának, hanem öccsének, Lovász Istvánnak címezték és kézbesítették. Hogy a hadiigazgatás tévedése volt-e, vagy a sors kegyelme, amely egy rövid időre még meg akarta kímélni a falu terheit cipelő bírót a gyásztól, ma már nem tudhatjuk. Ez a nemrégiben hozzám került, megsárgult levél – amelyet az öccse unokájától kaptam meg – a néma tanúja annak a fájdalomnak, amit nagyapámnak a hivatása mellett viselnie kellett.

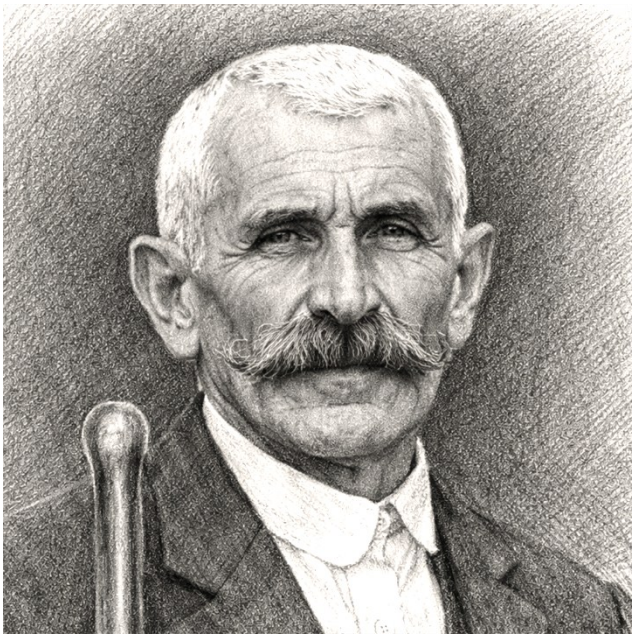

Amikor 1944 karácsonyán elérte Piszkét a front, Nagyapám már tudta: a fia nem tér haza. Mégis, saját gyászát elrejtve, a háború végéig ott állt a közösség élén, mint két idegen nyelvet birtokló erős pajzs. Kiváló német és orosz nyelvtudásával közvetített a megszállók és a lakosság között. Piszke bírójaként a legnehezebb hónapokban is a falu oltalmazója maradt. Miközben apai szíve majd’ meghasadt, ő azoknak a nyelvén mentette a falut, akik ellen harcolva a fia életét vesztette.

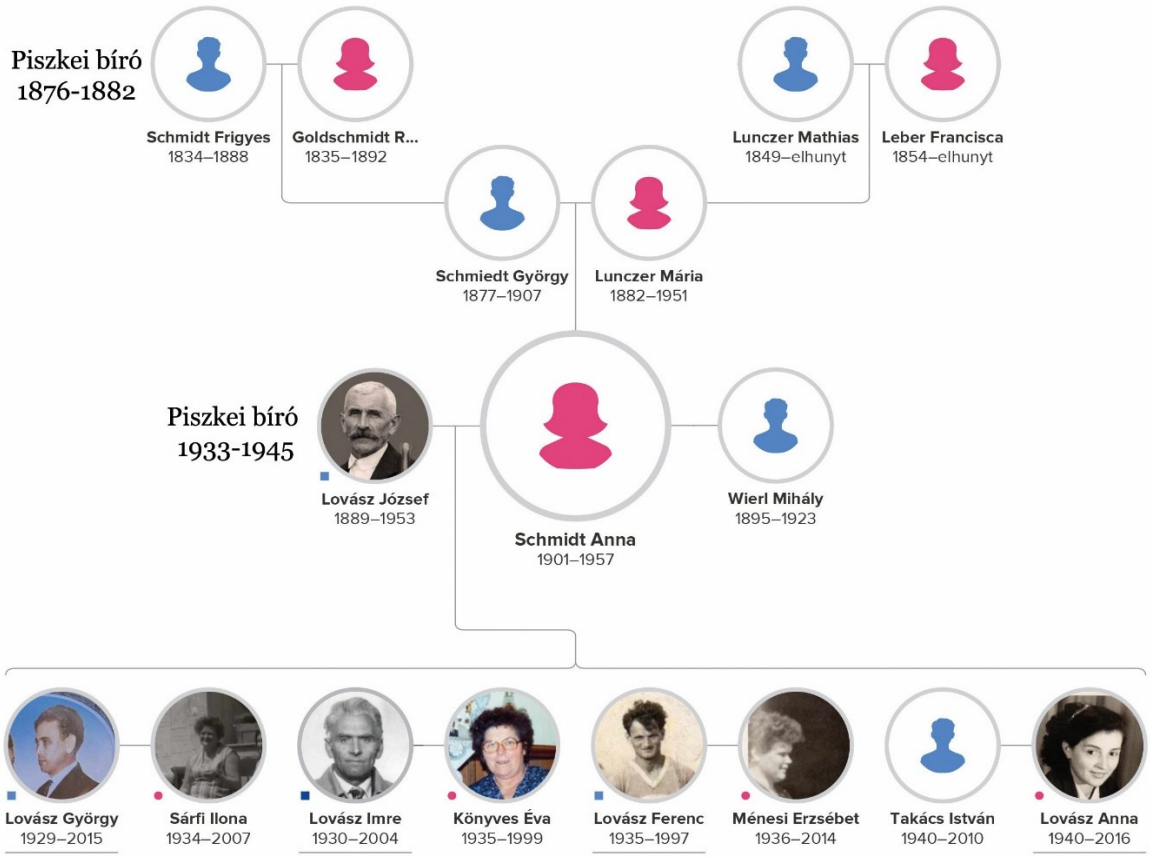

Schmidt Anna Lovász Nagymama

Nagymamám alig 22 éves volt, amikor első férjét – mindössze tizenöt hónapnyi házasság után – elragadta a tüdővész. Öt évnyi özvegység után, 1928-ban kötötte össze életét Nagyapámmal, aki mellé nemcsak feleségként, hanem négy árva gyermek pótanyjaként is érkezett. Egy tizenkilenc éves ifjút és három kisebb gyermeket fogadott szívébe, majd szült még négyet a háború árnyékában.

Szüleim elmondása alapján egy végtelenül sokat dolgozó, ugyanakkor nyugodt és türelmes asszony képe rajzolódik ki előttem. Bár kevés emlék maradt róla, két villanásnyi történet mégis őrzi az alakját. Az egyik egy különös, színes kép: látom őt az udvaron ülni, amint fekete kötényében citromok sárgállanak, s ő olyan természetességgel eszi a savanyú gyümölcsöt, mint más az édes almát.

A másik történet már a segítőkészségéről vall, és sorsszerű összefonódást rejt. Anyósomtól tudom, hogy amikor legkisebb lánya megszületett, nagymamám volt az, aki a frissen fejt tejet adta a szomszéd tanítónőnek. Az anyagi kényszerből dolgozó tanító néni csak ezzel tudta táplálni pólyás kislányát – azt a gyermeket, aki később a feleségem lett. Akkor egyikük sem sejthette, mit hoz a jövő.

Egy különös véletlen folytán pedig egy elképesztő folytonosságra bukkantam: nagymamám nagyapja, az én ükapám, Schmidt Frigyes szintén Piszke községi bírója volt 1876-tól 1882-ig. Így amikor nagyapám a falu élére állt, valójában egy több generációs, mélyen gyökerező családi hagyományt vitt tovább, ahol a bírói méltóság és a közösségért vállalt felelősség férfit és asszonyt egyaránt próbára tett és nemesített.

Lovász Imre
1930–2004

Születés
1930. október 15.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Elhalálozás
2004. október 29.
Esztergom, Magyarország

Temetés
2004. november 12.
Lábatlan, Piszkei temető

Katonai szolgálat
1950. október 20. – 1952. november 8.
Kecskemét, Bács-Kiskun, Magyarország

Házastársak és gyermekek

Lovász Imre
1930–2004

Könyves Éva
1935–1999

Házasság
1955. február 19.
Lábatlan, Komárom, Magyarország

Gyermekek

Lovász Imre
1955–

Lovász Ottó
1958–

Szülők és testvérek

Lovász József
1889–1953

Schmidt Anna
1901–1957

Házasság
1928. május 28.
Piszke, Esztergom, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Lovász György
1929–2015

Lovász Imre
1930–2004

Lovász Ferenc
1935–1997

Lovász Anna
1940–2016

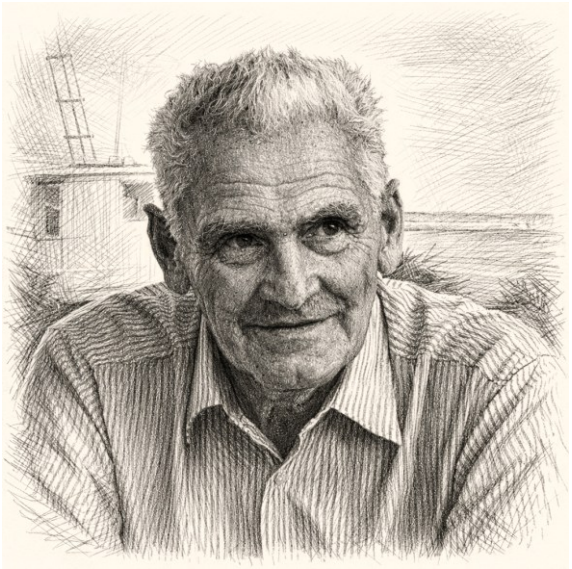

2002 Krk sziget, Krk város

Lovász Imre

Lovász Imre Apám

Téli esténként, miközben a konyhaasztálnál a sparheltben sült krumplit eszegettük, Apám néha a gyerekkoráról mesélt. Nagyon szerettem hallgatni, ahogy felidézte azt a könnyűnek nem mondható korszakot, amikor gyerekként gondoskodnia kellett az állatok ellátásáról, etetéséről és takarításáról, majd csak azt követően indulhatott az iskolába. Szemem előtt láttam Pajkost, a hatalmas, szilaj szürkemarha bikát, akinek szélesen ívelt szarvain egy-egy rézgömb csillogott, ami nemcsak szép volt, de megakadályozta, hogy szétbontsa az istálló tetejét. Hallottam az ökrösszekér kerekére csavart lánc csikorgását, ami gátolta, hogy - a Pisznice hegy magasan fekvő vörösmárvány bányájából, a Duna parti kőfaragóba szállított hatalmas kőtömbök súlya alatt - megszaladjon a szekér. Éreztem az ökrök illatát, amikor egy-egy emelkedőn térdre rogyva, szuszogva vonszolták hatalmas súlyú terhüket, míg Apám gyerekként próbált segíteni nekik. Az állatokat ütni nem lehetett, azt Nagyapám nagyon szigorúan tiltotta. A jószág tiszteletet érdemelt, mert segített a munkában, biztosította a család megélhetését.

Gyermekkori élményei meghatározóak voltak egész életére. A becsület, a munka és a család szentháromsága irányította minden cselekedetét.

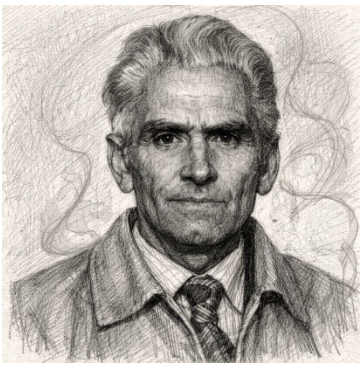

A Lábatlani Cementgyárban először gépkocsivezetőként, majd a vállalati szállításokat szervező, irányító vezetőként dolgozott. Munkatársai tisztelték egyenes jelleme és szaktudása miatt. Már fiatalon „Imre bácsi” vagy „Főnök” titulussal illették.

A gyári feladatai mellett – a szerény apai örökségen saját maga által telepített szőlő mellé - épített egy borospincét, amit később egy présházzal és egy kis, fehérre meszelt szobával egészített ki. A család nyáron sokat tartózkodott a „Pincében”, ahonnan öcsémmel, Ottóval kalandozva fedeztük fel a Gyűrűs, Borovicskás, Vaskapu, Szágodó, Eménkes és Pisznice vadonját.

A „Pince” fontos hely volt a barátaival való találkozás, egy kis borozgatás és néha-néha egy kis nótázgatás színtereként. Olykor-olykor, mikor jókedvűen, kicsit spiccesen tért haza, Anyám azonnal korholta: *már megint a Gutterekkel találkoztál*. Hát igen, a három barátnak három pincéje volt, ahol kóstolgatni kellett.

Sajnos a munkahelyén évtizedeken át belélegzett kipufogógázok miatt súlyos tüdőkárosodást szenvedett el, így egy sikeres műtét után korkedvezményes nyugdíjba kényszerült.

Anyai (Könyves) ág

Könyves István
1902–1971

Születési név
Schmidt István

Születés
1902. december 25
Piszke, Esztergom, Esztergom, Magyarország

Elhalálozás
1971. április 3.
Budapest, Magyarország

Házastársak és gyermekek

Könyves István
1902–1971

Csapuka Mária
1911–1933

Házasság
1930. november 16.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Könyves István
1931–2003

Könyves István
1902–1971

Trnka Éva
1909–1993

Házasság
1934. június 16.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Könyves Éva
1935–1999

Schmidt K. Teréz
1936–1936

Könyves Ilona
1937–2004

Könyves Valéria
1939–élő

Szülők és testvérek

Schmidt János
1873–1940

Schunter Erzsébet
1873–1952

Házasság
1897. február 21.

Gyermekek

Schmidt János
1898–elhunyt

Schmiedt Rozália
1900–1976

Könyves István
1902–1971

Schmidt Kovács Mária
1908–1997

Schmidt Erzsébet
1915–1989

Könyves István Könyves Papa

Jókedvű, kiegyensúlyozott személyiség volt, aki mindig dolgozott valamit. A cementgyárban mészhúzó volt, ami a legkeményebb fizikai munka, hiszen kézi lapáttal kellett kiszedni a kemencéből, a mészkőből kiégetett, kékesen izzó meszet. Mikor több pénzt akart keresni, nem fizetésemelést kért, hanem nagyobb szívlapátot, mert teljesítmény alapon fizették az ott dolgozókat.

Otthon volt egy kis "kóter", ami dugig volt szerszámokkal, mivel minden munkát sajátkezűleg végzett el a ház körül. Épített borospincét, nyári konyhát, a nyitott gangot átalakította üveges verandává, készített sámlit, hokedlit, asztalt, ha kellett megtalpalta a cipőnket, de elvégezte a lakatos munkákat is. E mellett még művelte a szőlőjét és időnként kölcsön lóval fuvarozást vállalt.

Mikor bátyjával, Hanzi bácsival találkoztak, általában kártyáztak és a hangulatot sváb nóták éneklésével tették feledhetetlenné.

Nyugdíjasként sokat foglalkozott az unokáival, de mikor már elege volt a ricsajozásunkból, azzal próbált csitítani minket, hogy "*ne kajdásszatok már annyit*". A déli harangszó hallatán azt mondta, "*menjünk enni, mert húzzák már a levesnótát*".

Trnka Éva Könyves Mama

Én voltam az első unokája (lányom pedig az első dédunokája), ezért engem nagyon szeretett. A főztje más volt, mint amit otthon szoktam enni, de nagyon ízlett nekem. Mestere volt a rétes készítésnek. Most is látom magam előtt, ahogy a nyárikonyha asztalán lebegteti és húzza a hártyavékony rétestésztát, mindig bosszankodva, hogy "ezek a lisztek már nem olyanok, mint régen".

A spájzában rendszeresen tartott szép színű likőröket, amiket ő maga készített, és ha fájt a torkunk, gyógyszerként adott pár cseppet. Köhögtünk is állandóan, ha nála voltunk :).

Emlékszem, mikor néha-néha télen ott aludtam, nagy, vastag dunyhával takart be és a lábamhoz a sparhelt rendlijében melegített és törölközőbe csavart téglát tett, hogy meg ne fázzak a fűtetlen hálószobában.

Idős korában - saját kezdeményezésére - az esztergomi öregek otthonába költözött.

Könyves Éva
1935–1999

Születés
1935. február 24.
Esztergom, Magyarország

Házasságkötés utáni név
Lovász Imréné

Elhalálozás
1999. július 1.
Budapest, Magyarország

Születési név
Schmidt Éva

Házastársak és gyermekek

Lovász Imre
1930–2004

Könyves Éva
1935–1999

Házasság
1955. február 19.
Lábatlan, Komárom, Magyarország

Gyermekek

Lovász Imre
1955–

Lovász Ottó
1958–

Szülők és testvérek

Könyves István
1902–1971

Trnka Éva
1909–1993

Házasság
1934. június 16.
Piszke, Esztergom, Magyarország

Gyermekek

Könyves Éva
1935–1999

Schmidt K. Teréz
1936–1936

Könyves Ilona
1937–2004

Könyves Valéria
1939–

Könyves család 1950

Könyves Éva, K. István, K. Ilona

Trnka Éva, K. Valéria, K. István

Könyves Éva Anyám

A hosszú téli estéken, a családi tűzhely pattogó lángjai mellett szüleinket nyüstöltük, hogy meséljenek a gyerekkorukról. Egy ilyen alkalommal hallottam egy gyerekkori csínytevése történetét. Nagyapám (az ő apja) egy vasárnap délután elküldte őt és a bátyját, Stefit, hogy Nándi bácsi kocsmájából hozzanak egy üveg sört. Akkortájt a sört másfél literes, csavaros, bakelitkupakos kivitelben árulták, mint családi sör. A kocsma ugyan nem volt messze, de útközben a két gyerek megszomjazott, és mivel más folyadék nem volt a közelben, ittak a sörből. Ahogy a sört megitták, az üveg rázkódott és csodák csodája ismét tele volt. Ekkor megismételték, megint ittak, megint megrázták az üveget és az ismét tele lett. Így ment ez hazáig, ahol is Nagyapám először nem értette, hogy miért van csak félig az üveg, mikor inni akart belőle, de aztán a gyerekekre nézett, és rájött a turpisságra.

Fiatalon a cementgyári bánya csillerakodójában dolgozott, ahol a tonnányi kővel megrakott csilléket kellett kézzel a kötélpályára (teleferika) feltolni. Később könnyebb – de amit akkor senki sem tudott, halálos veszélyt rejtő - munkakört kapott az Eternitgyár azbeszt raktárában. Ugyan egy idő után áthelyezték a Gibault (ejtsd: zsibó) raktárba, de ekkor már az azbeszt, alattomosan - bár egyelőre még észrevehetetlenül - a tüdejében volt.

Életét a családnak szentelte. Mikor első unokájáról kiderült, hogy lány, határtalanul boldog volt, mert mindig is egy kislányra vágyott. Unokáit rajongásig szerette, a legnagyobb ajándék az volt számára, ha nála töltöttek pár napot.

Szabadidejében sokat kézimunkázott. A különböző kézimunka technikák közül szinte mindent kipróbált, horgolt, hímzett, subázott, makramézott, de leginkább kötött, amit nagyon szeretett és igen magas színvonalon művelt. Az egész családot és rokonságot, de még a barátokat, jó ismerősöket is ellátta igényes, kézzel kötött holmikkal.

Az ifjúkorában elszenvedett mérgező munkakörülmények elég hamar benyújtották a számlát. Egészségi állapota hamar megromlott, ezért viszonylag korán rokkantsági nyugdíjba helyezték (leszázalékolták). Legidősebb unokája esküvőjét ágyhoz kötött betegen érte meg, mivel ekkor már az azbeszt okozta halálos kór a végstádiumához közeledett.

Fotó mellékletek

1938 május 22. Országzászló avatáson

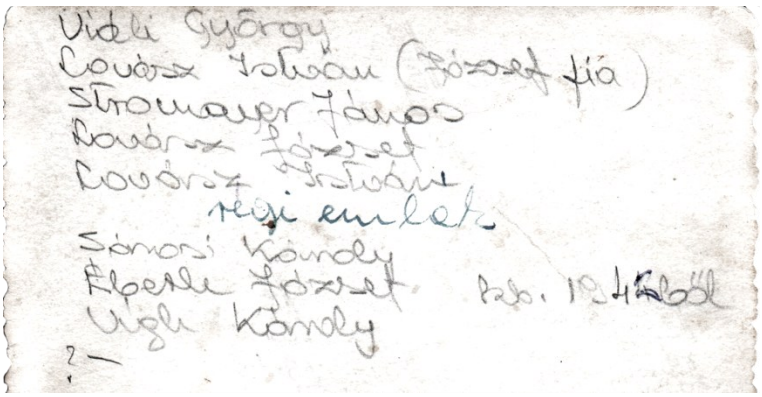

1943 Borozgatás Piszkén

középtől balra nagyapám József, mellette öccse István elől a kislány, Balatoni Anna, mögötte Bednár Ilona, többiek a hátlap felirata szerint (balról jobbra)

Lovász Imre (Emericus)
1827 - 1881

Lovász József
1851 - 1911

Lovász József
1889 - 1953

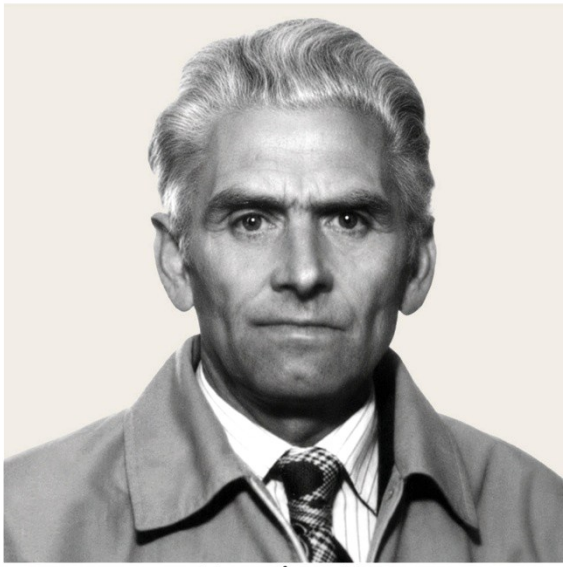

Lovász Imre
1930 - 2004

Lovász Imre 1955 -

Lovász Imre 1984 -

Függelékek

1 sz. függelék

Származási térkép

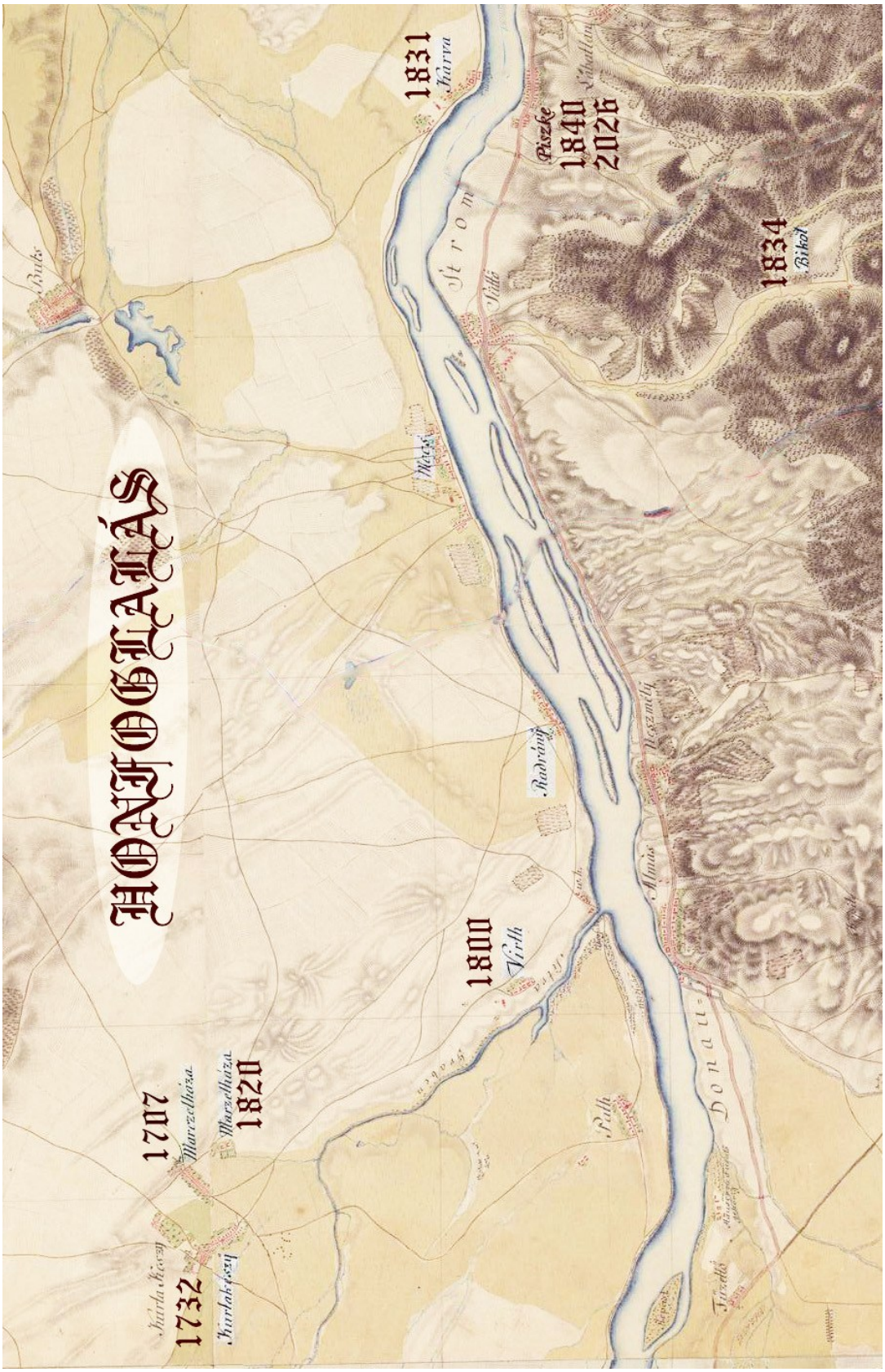

2 sz. függelék

Összeírás 1707

Összeírás címe: Regestum Dicarum Secundum Determinationem Onodiensem in Inclyto Comitatu Comaromiensi conscriptarum Anno 1707

Kötet 13 - Komárom - alap: alap - **Marczelháza - 1707.07.25**

E 158 - Komarom 1131-1220

1707.07.25

Törzsszám	E 158
Raktáriegység	Kötet 13
Összeírás típusa	dikaösszeírás
Jelzet	Komarom 1131-1220
Összeírók	dikátor - Timon István
Megye	Komárom
Megye oldalszám	1131
Településcsoport	alap: alap
Település	Marczelhaza
Település státusz	nincs
Település oldalszám	1200-1205

Összeg: **159**

Dely András (1202) Dely János özv. (1202) Szabo István (1202) Petöcz András (1202) Tulok István (1202) Ender János (1202) Csepreghy János (1202) Takacs István (1202) Téglas István (1202) Molnar István (1202) Meszaros Ferenc (1202) Petöcz Pál (1202) Téglas András (1202) Tótt Mátyás (1202) Lontody Imre özv. (1202) Téglas Ferenc (1202) Uri Mihály (1202) Borsody János (1202) Szabo Mihály (1202) Szür Mihály (1202) Hencz János (1202) Szür Gergely (1202) Szür István (1202) Bugyy János (1202) **Lovász Ferenc** (1202) Pély Sámuel (1202) Szabo Ferenc (1202) Pécsy Mihály (1202) alap (1202)

Összeg: **85,750**

Lovász János (1204) Markacz János (1204) Lengjel János (1204) Tiket Gyurka (1204) Biró István (1204) Perky István (1204) Buday András (1204) Fore István (1204) Zajos István (1204) alap (1204)

jobbágy

Összeg: **36,250**

Kiss András (1200) Eles Mihály (1200) Kocsis Péter (1200) Szombat István (1200) alap (1200)

3 sz. függelék

Összeírás 1720

Marczelháza

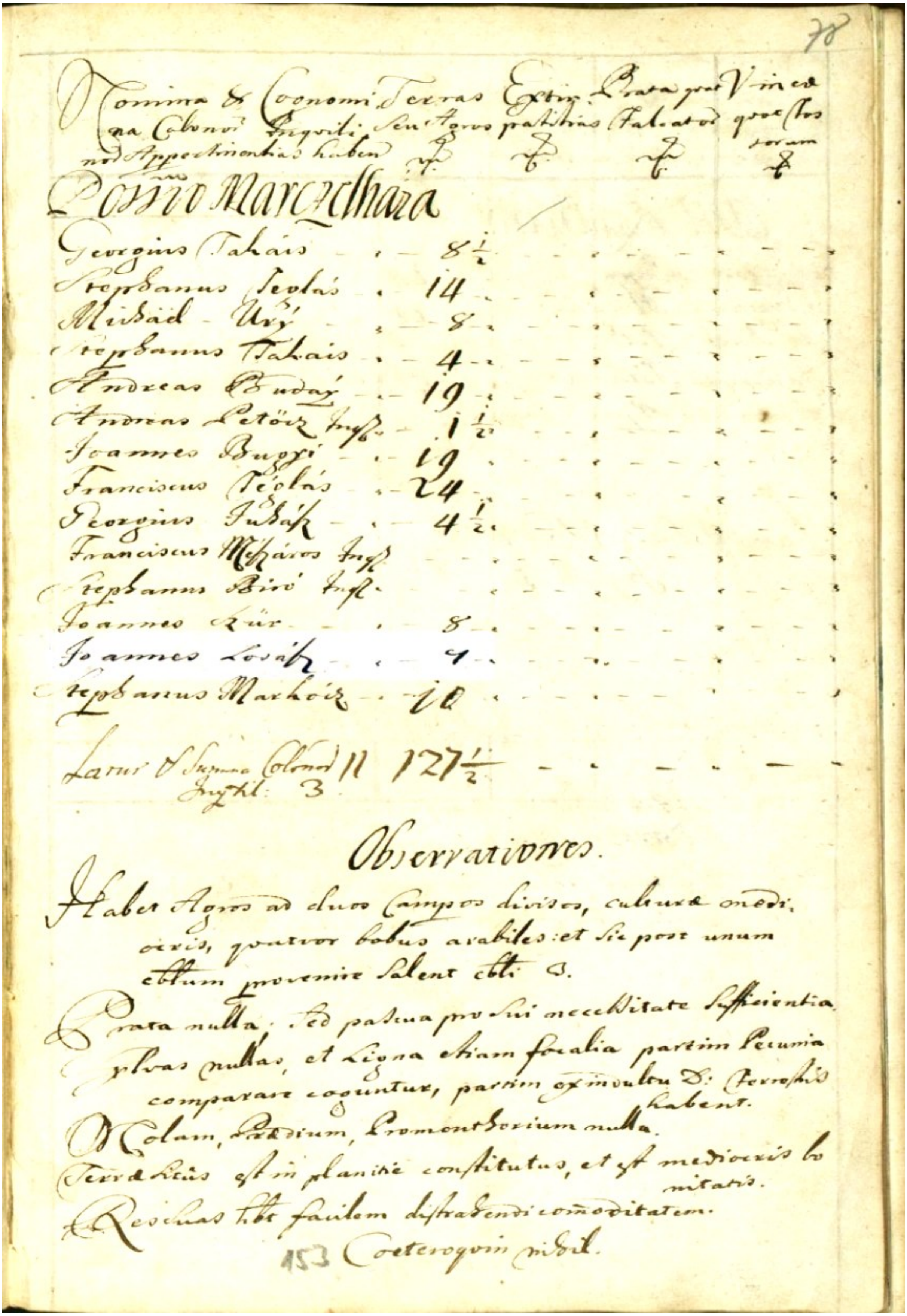

Nomina & Cognomina Colonorum Inquilinorum Terras seu Agros nec Appertinentias habentium | Extra: Jug: | Prata pro Falcatos Fal: | Vineae quos Fossorum

Possessio Marczelháza

Georgius Takáts	8½
Stephanus Szolás	14
Michael Ury	8
Stephanus Takáts	4
Andreas Buday	19
Andreas Petöcz Inq.	1½
Joannes Bugyi	19
Franciscus Szolás	24
Georgius Fudák	4½
Franciscus Mészáros Inq.	
Stephanus Biró Inq.	
Joannes Kür	8
Joannes Lovász	7
Stephanus Markócz	10
Summa Colonorum 11, Inquil: 3	127½

Observationes.

Habet Agros ad duos Campos divisos, culturae mediocris, quatuor bobus arabiles: et sic post unum cubulum provenire solent cub: 3.

Prata nulla, sed pascua pro sui necessitate sufficientia.

Sylvas nullas, et Ligna etiam focalia partim Pecunia comparare coguntur, partim ex indultu D: Terrestris habent.

Molam, Educillium, Promontorium nulla.

Territorium est in planitie constitutum, et est mediocris bonitatis.

Residuas habet facilem distrahendi commoditatem.

153 Caeterorum nihil.

Az összeírás szerint 1720-ban, Joannes Lovász 7 pozsonyi mérőnyi szántóföld birtokosa volt.

4 sz. függelék Emericus születési anyakönyvi bejegyzése

Forrás: Marcelháza, római katolikus keresztelési anyakönyv

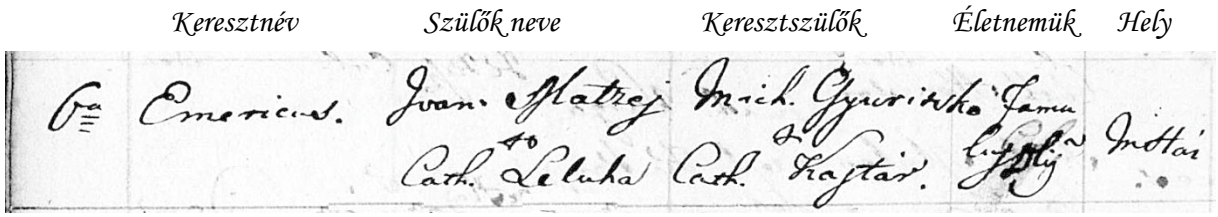

Keresztnév	*Szülők neve*	*Keresztszülők*	*Életnemük*	*Hely*
Emericus	*Joan. Matzej et Cath. Leluha*	*Mich. Gyuricsko et Cath. Kajtár*	*Famulus*	*M.Ház*

A marcelházi anyakönyv bejegyzése szerint Lovász Emericus eredetileg Matzej Emericus néven lett anyakönyvezve.

A **Lovász** versus **Matzej** néveltérés magyarázata:

Lovász Emericus anyakönyvi bejegyzése után kutatva, csupán az anyai név alapján sikerült eredményt elérni.

Az anya, Catharina Leluha az összes fellelhető, azonos korszakú anyakönyvi bejegyzésben (1819-től 1840-ig) Joannes Lovász felesége. Marcelházán és környékén - az anyakönyveket tételesen átnézve - megállapítható, hogy más megfelelő korú Catharina Leluha (aki Joannes felesége) ez időtájt nem élt, ezért nagy bizonyossággal valószínűsíthető, hogy Joannes Matzej és Joannes Lovász azonos személyek, mivel egymást átfedő időpontokban vannak férjként rögzítve.

Joannes Lovász nagyapja Mathias Lovász. A Marcelháza keresztségi anyakönyvében bejegyzett Matzej alak a Matej (Mátyás) név helyi, nyelvjárási vagy archaikus írásmódú változata, amely megkülönböztető ragadványnévvé vált.

Mivel a nagyszülő neve Mathias (Mátyás) volt, ez megerősíti a közvetlen kapcsolatot. A faluban ezt a Lovász családot, a nagyapa Mathias/Mátyás keresztneve alapján a közbeszédben úgy hívták, „a Matzejék …”

A Mathias a név hivatalos latin/német formája, míg a Matzej a közösségben használt, beszéltnyelvi (szlovákos/tótos) változatának németes írásmódját tükrözi, amit ebben az esetben a keresztelő pap – a személyes ismeret alapján – családnévként, tévesen bejegyzett.

5 sz. függelék

Összeírás 1857

Piszke

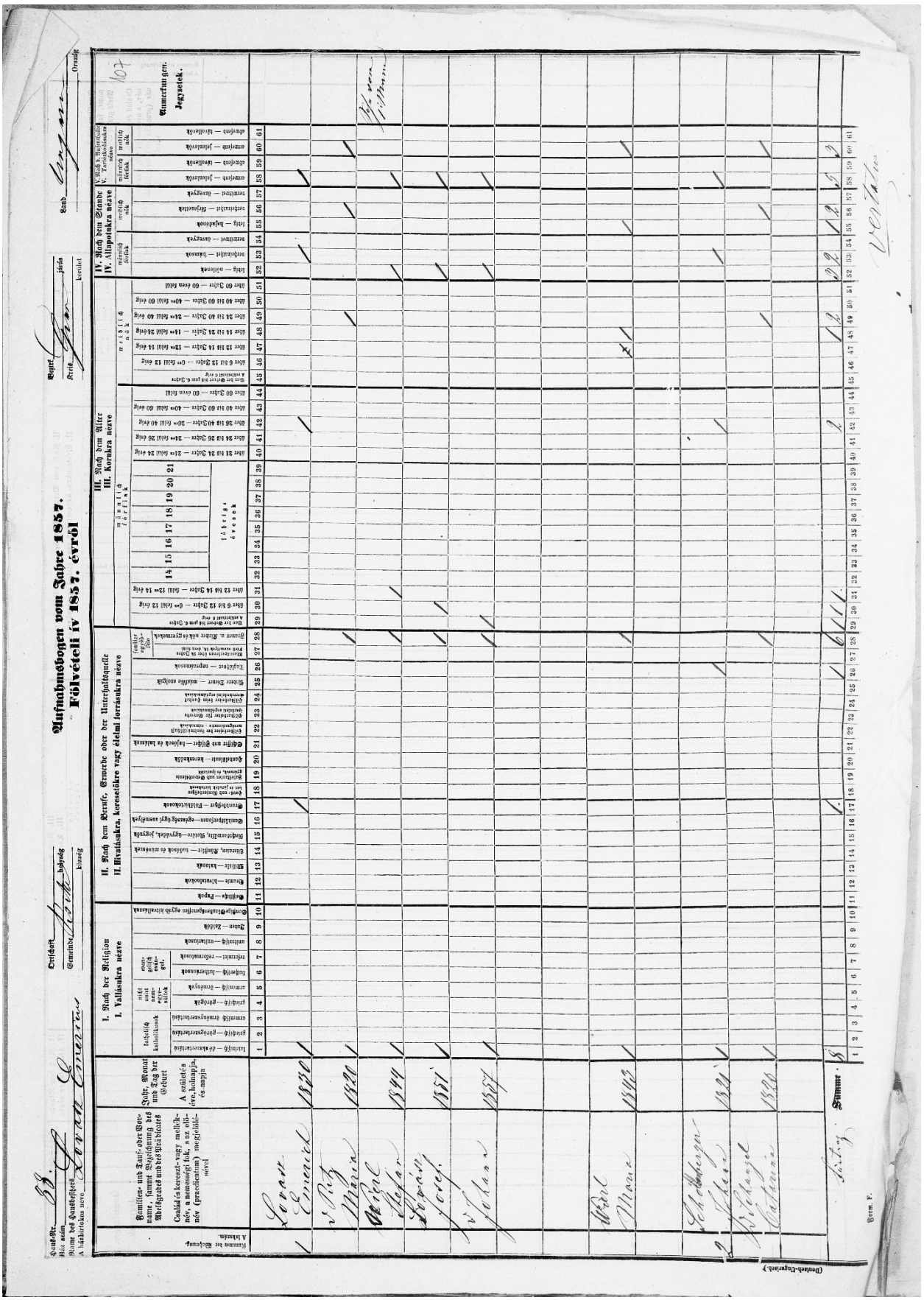

Lovász Emerich (Imre) földbirtokos háznépének összeírása (1. oldal)

6 sz. függelék

Lovász József kérelme

Kivonat a piszkei képviselőtestület 1891. július 19.-i közgyűlési jegyzőkönyvéből

5. Lovász József képviselő előadja, hogy a községház szomszédságában levő ház udvarának hátulsó részében - hol a földet kiásatva - közvetlen a község háza határán falat szándékozik húzni azon célból, hogy ott magának egy lakó épületet állíthasson fel, kéri az engedélyt, hogy a szabályszerű 18" betartása nélkül ott falat építhessen.

Minthogy ezen felépítendő fal által a községi ház hátulsó udvara, Lovász József udvarától az elkülönítés céloztatik, a képviselő testület ezen fal felépítéséhez az engedélyt egyhangúlag megadja.

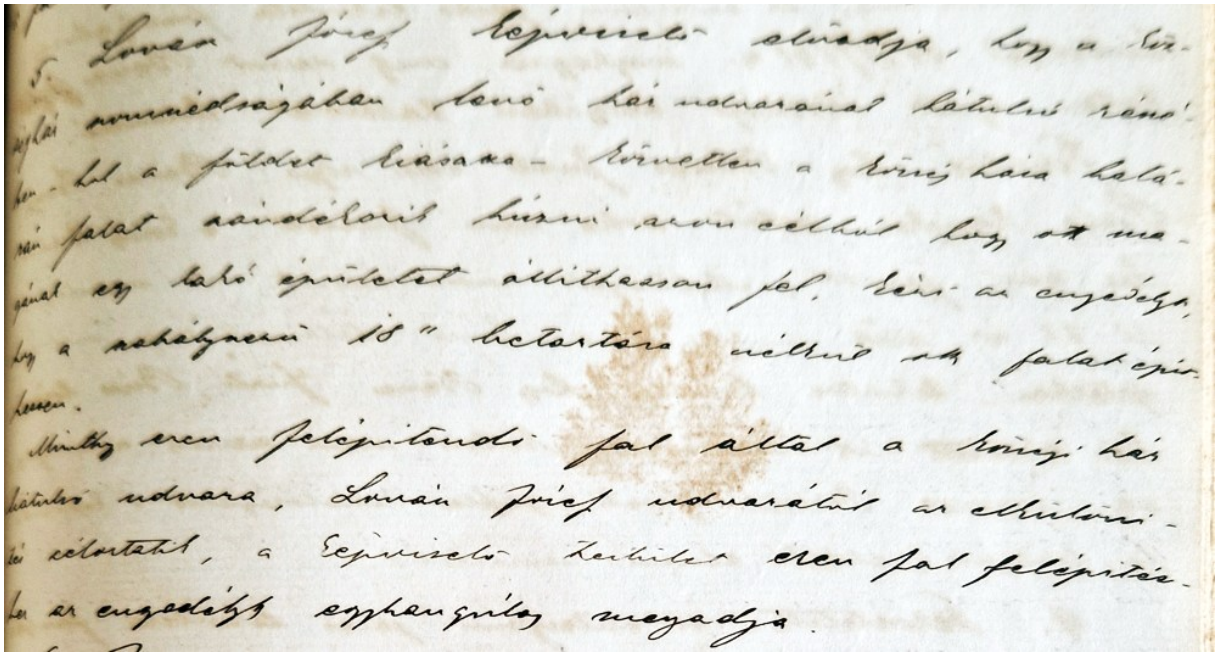

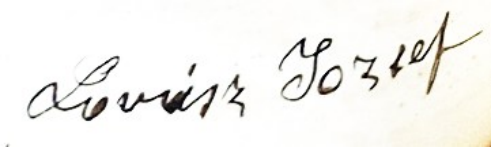

Jegyzetek:

Internet Archivum

Google Drive